

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2023-05-29

Diarienummer:
KSN-2022-02700

Handläggare:
Annika Bengtsson

Svar på motion om screening efter våld och förtryck i nära relationer bland kommunalt anställda från Stina Jansson och Lovisa Johansson (FI)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** avslå motionen.

Ärendet

Stina Jansson (FI) och Lovisa Johansson (FI) föreslår i en motion väckt 19 september 2022 att

- Uppsala kommun regelbundet screenar bland kommunalt anställda efter utsatthet för våld och förtryck i nära relationer,
- Uppsala kommun regelbundet screenar bland kommunalt anställda efter personer som utövar våld och förtryck i nära relationer, samt att
- Uppsala kommun utarbetar rutiner för stöd och åtgärder för kommunalt anställda som utsätts för våld och förtryck i nära relation.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Våld i nära relationer kan vara svårt att upptäcka. Våldet sker i det privata, bakom lyckta dörrar i hemmet där ingen ser. Tröskeln för den våldsutsatta att våga berätta, ta

emot stöd och lämna relationen är ofta hög. Våldsutsatta berättar sällan självmant. Frågor om våld behöver ställas på rutin, inte bara vid misstanke eller tecken på våld.

Socialstyrelsen beslutade 31 maj 2022 om föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39). Här tydliggörs att socialnämnden ska fastställa rutiner för när och hur personalen i dess verksamheter ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta som behöver stöd och hjälp, barn som bevittnat våld som behöver stöd och hjälp, och våldsutövare som behöver insatser för att ändra sitt beteende.

Det framkommer även att hälso- och sjukvården har ett ansvar. Vårdgivaren ska fastställa rutiner för när och hur personalen i dess verksamheter ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta, och barn som bevittnat våld, som behöver vård.

Det framgår även av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete att vårdgivaren och den som bedriver socialtjänst ansvarar för att det finns de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven.

Arbetsgivarorganisationen Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram stödmaterial till socialtjänsten och vården för hur de kan arbeta med detta.

Det finns ingen reglerad skyldighet för arbetsgivare att aktivt ta reda på om medarbetare är utsatta för våld i nära relation. Men arbetsgivare som får kännedom om att en medarbetare är utsatt, bör prata med medarbetaren om hur hen mår, hur det fungerar på arbetet och vilket stöd hen behöver.

Det samtalet kan sedan ge anledning att agera utifrån ett arbetsmiljöperspektiv, och i förlängningen att utreda behov av arbetsanpassning och rehabilitering.

Det finns många saker i privatlivet som kan påverka hur medarbetare mår och medarbetarens arbetsprestation. Att efterfråga och undersöka skäl till att en arbetstagare har motgångar i arbetslivet som påverkar prestationen ligger i arbetsgivarens och chefens uppdrag. Att undersöka förhållanden som inte på något sätt berör arbetsgivar- arbetstagarförhållandet ligger däremot utanför chefens mandat såsom det konstrueras i ett arbetsförhållande. Det innebär att den screening som föreslås inte hör hemma inom ramen för det förtroende som skapas mellan chef och medarbetare.

Därmed är det inte sagt att arbetsgivaren inte ska stödja den som utsätts för våld eller utsätter annan för våld om det påverkar prestation eller förmåga att utföra arbete.

På Uppsala kommuns intranät finns en arbetsmiljöguide som vänder sig till chefer. Ett avsnitt handlar om våld i nära relationer. Här finns länkar till hemsidor där det finns information, tips och stödmaterial om våld i nära relationer. Det är bland annat hemsidor och kontaktuppgifter till verksamheter inom socialförvaltningen i Uppsala kommun och Region Uppsala samt övriga organisationer som arbetar med dessa frågor. Länk finns även till ett stödmaterial som SKR tagit fram som vänder sig till chefer.

I arbetsmiljöguiden finns även rehabguiden där det finns stöd och samtalsmall för omtankessamtal som chefer kan använda sig av för att främja hälsa och förebygga sjukfrånvaro.

Utifrån det stöd som finns till chefer på intranätet bedöms att det inte strukturerat behöver screenas för att fånga upp det som föreslås i motionen. Det stöd och de

åtgärder som kan behövas utförs till största del av socialtjänst eller hälso- och sjukvård. De har utarbetade rutiner för stöd och åtgärder vilket gör att det inte behöver utvecklas en särskild rutin för anställda i Uppsala kommun.

Kommunstyrelsen antog den 24 november 2021 §309 ”Nollvision mot våld i nära relationer”. Där finns ett antal ställningstaganden som avser arbetsgivarens ansvar. Inom ramen för den arbetsrättsliga lagstiftningen som gäller, och praxis som utvecklats, omhändertas detta ansvar i Uppsala kommun enligt beskrivningen ovan.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 29 maj 2023
- Bilaga, Motion om screening efter våld och förtryck i nära relationer bland kommunalt anställda från Stina Jansson och Lovisa Johansson (FI)

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion: Screening efter våld och förtryck i nära relationer bland kommunalt anställda

Att kommunen ska arbeta både förebyggande och bekämpande mot våld i nära relationer är varken nytt eller förhandlingsbart. Frihet från våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Våld är en olaglig handling och stort ett demokratiproblem som allvarligt kränker personlig integritet och begränsar rörelsefriheten. Vi måste agera innan det uppstår, stötta de som är utsatta, och genomföra ett efterarbete. I efterarbetet ska alla anledningar och strukturer till varför våldet sker utredas.

Screening, alltså att rutinmässigt ställa frågor om våld, har visat sig ha en hög effekt för att upptäcka våld i nära relationer. Ändå tycks både rutiner och handlingsplaner för att upptäcka och förebygga våld saknas inom majoriteten av kommunens verksamheter.

Med anledning av detta yrkat vi att:

- Uppsala kommun regelbundet screenar bland kommunalt anställda efter utsatthet för våld och förtryck i nära relationer.
- Uppsala kommun regelbundet screenar bland kommunalt anställda efter personer som utövar våld och förtryck i nära relationer.
- Uppsala kommun utarbetar rutiner för stöd och åtgärder för kommunalt anställda som utsätts för våld och förtryck i nära relation.

Stina Jansson (F!)

Lovisa Johansson (F!)